значний евристичний потенціал, вищезазначені питання "тестів" північноамериканських професіоналів судової експертизи заслуговують на те, щоб з часом увійти до офіційного переліку рекомендованих питань, яким послуговуються сучасні українські фахівці.

Подальше вивчення багаторічного досвіду північноамериканських колег сприятиме утвердженню нових дослідницьких методик і загальній оптимізації проведення судових експертиз у сфері захисту авторського права. З огляду на те, що українським спеціалістам наразі бракує офіційної методики, яка визначить загальноприйняті принципи і стандарти дослідження персонажів об'єктів інтелектуальної власності, науково-методичні настанови закордонних аналітиків можуть стати корисним джерелом актуальної інформації щодо найефективніших практик сучасної філологічної експертизи світового рівня.

Список використаних джерел:

1. Schreyer, A. (2015). An Overview of Legal Protection for Fictional Characters: Balancing Public and Private Interests. *Cybaris®*: Vol. 6 : Iss. 1, Article 3. Available at: https://open.mitchellhamline.edu/cybaris/vol6/iss1/3
2. Anderson v. Stallone (1989). United States District Court for the Central District of California. 11 U.S.P.Q.2d 1161. Available at: https://www.quimbee.com/cases/anderson

УДК 811.161.2'373.7

Шевчук А.В., канд. філол. наук
Коледж технологій, бізнесу та права СНУ імені Лесі Українки
(Луцьк, Україна)

НАЦІОНАЛЬНО-КУЛЬТУРНА СПЕЦИФІКА ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ: СУЧАСНІ ПІДХОДИ

Сучасний етап розвитку лінгвістичних досліджень характеризується підвищеним інтересом до проблеми національно-культурної своєрідності фразеологічної системи. Такі питання як "мова і культура" та "мова і мислення" залишаються в числі актуальних для сьогоднішнього мовознавства.

У рамках антропологічної лінгвістики, покликаної вивчати мову в тісному зв'язку з людиною, її свідомістю, мисленням і духовно-практичною діяльністю, необхідність створення єдиної теорії мови і людини природним і необхідним є звернення до фразеологічної системи мови, яка є найбільш національно-детермінованим і самобутнім

явищем. Звертаючись до проблеми національно-культурної своєрідності фразеологізмів, необхідно усвідомлювати існування у лінгвістиці різних підходів до вирішення цього питання. Пропоноване наукове дослідження покликане виявити та охарактеризувати власне провідні підходи до вивчення націонано-культурної специфіки фразеологізмів.

Так, у рамках імманентно-семіологічного напрямку розроблено два підходи до виявлення національно-культурної своєрідності фразеологізмів.

Насамперед, необхідно назвати лінгвокраїнознавчий підхід. Лінгвокраїнознавчий напрямок у лінгвістиці спирався на твердження, що з'явилися в роботах лінгвістів, про існування позамовного компонента в значенні слова, зумовлене екстралінгвальними чинниками. Інтереси лінгвокраїнознавства сконцентровані на фонових знаннях носіїв мови і на безеквівалентній лексиці. Однак, лінгвокраїнознавчий підхід – це найбільш поверхневий рівень виявлення національно-культурного складника фразеологізмів.

Другий підхід до виявлення національної своєрідності фразеологізмів також виник у рамках структуралістського розуміння мови. Він є певною протилежністю лінгвокраєзнавчому підходові, тому що загострює увагу дослідника на наявності у фразеологічній одиниці певних іншомовних відповідників. Зіставлення фразеологізмів різних мов передбачало виявлення фразеологічних інтернаціоналізмів, аналіз фразеологічних паралелізмів у різних мовах, розгляд причин їхнього виникнення, аналіз видів еквівалентності фразеологізмів (Кунін, 1986, с. 16).

Розвиток нових підходів до виявлення національно-культурних особливостей фразеологізмів відбувається у руслі антропологічної парадигми лінгвістики, а саме в рамках лінгвокультурології й когнітивної лінгвістики.

Питання про специфіку культурного компоненту вже не раз було предметом обговорення в роботах В.М.Телії, Д.О.Добровольського, М.Ф.Алефіренка, В.А.Маслової та інших мовознавців. Національно-культурний аспект фразеологічних одиниць часто вбачають в тому, що вони містять "специфічні для національної мови найменування та устроєві елементи" (Телія, 1986, с. 9), однак на сучасному етапі розвитку фразеології як науки цього відверто недостатньо. Як наголошує В.М.Телія: "Для повноти опису культурної значимості фразеологізмів необхідно виявити в їх значенні всі імпліцитні культурні змісти, які виступають ланкою, що пов'язує мову і культуру, про що свідчить те

культурне забарвлення, яке вноситься фразеологізмами в дискурси різних типів". Ця потреба покликала до життя новий підхід до вивчення семантики фразеологічних одиниць – лінгвокультурологічний аналіз (Жуйкова, 2007, с. 127).

Розвиток лінгвокультурологічного підходу до вивчення фразеології орієнтує дослідника на вивчення співвідношення фразеологізмів і знаків культури й актуалізує значення системи еталонів, стереотипів, символів.

Під час розгляду національно-культурної специфіки фразеологізмів важливе місце займають проблеми аналізу у фразеологічному аспекті концептів як "структур національної свідомості, єдиних для всіх представників певного соціуму" (Шаховський, 1989, с. 80). Оскільки саме ціннісна картина світу, концептосфера національної мови визнається в лінгвокультурології стрижнем духовної культури, одним з найважливіших завдань стає виявлення й аналіз її ключових термінів, найважливіших у світорозумінні носіїв мови.

У сучасній лінгвістиці лінгвокультурологічна парадигма невіддільна від когнітивно-інтерпретаційної парадигми дослідження. Її розвиток також обумовлений звертанням науки до "людського фактора", внаслідок чого лінгвістика зблизилася з психологією, власне з когнітивною психологією.

У когнітивній парадигмі фразеологізм визначається як мікротекст, що структурується протягом інтерпретації носієм мови всіх типів семантичної інформації фразеологізму в семантичному просторі культурного знання, яке належить суб'єктові мовного спілкування (Ковшова, 1999, с. 165).

Дослідження ономасіологічного аспекту фразеології передбачає у рамках когнітивного підходу звернення до ідеографічного опису фразеології. Відтак, для виявлення національних особливостей мовної творчості в галузі фразеології необхідно провести аналіз фразеосемантичних полів. Таке дослідження здійснюється з метою опису в їхніх межах фразеотворчих моделей, сукупність яких показує не тільки національні особливості мовного членування світу, а й особливості лінгвокреативного мислення під час створення фразеологізму. Когнітивний підхід – це спосіб дослідження менталітету нації. Національно-культурна своєрідність фразеології в рамках цього підходу є особливістю функціонування мовного мислення, особливістю образної картини світу.

Розглянуті вище аспекти дослідження фразеологічної системи є базовими в процесі виявлення національно-культурної своєрідності фразеологізмів. Вони можуть бути визначені як основи для аналізу національної фразеології:

- визначення безеквівалентних екстралінгвістичних факторів, відображених у фразеології;
- виявлення стереотипів, символів, характерних для фразеологічної системи;
- розкриття національно-культурних конотацій ключових слів і концептів культури, закладених у фразеологізмах;
- виявлення особливостей національного членування мовної картини світу і особливостей функціонування національного менталітету як лінгвокреативного мислення.

Сукупне застосування лінгвокраїнознавчого, контрастивного, лінгвокультурологічного і когнітивного підходів може дати повну картину національно-культурних особливостей фразеологічної системи мови.

Список використаних джерел:

1. Жуйкова, М. В. (2007). Динамічні процеси у фразеологічній системі східнослов'янських мов. Монографія. Луцьк: Вежа.
2. Ковшова, М. Л. (1999). Как с писаной торбой носиться: принципы когнитивно-культурологического исследования идиом. Фразеология в контексте культуры. М.: "Языки русской культуры", с. 164—172.
3. Кунин, А. В. (1986). Курс фразеологии современного английского язика. М: Высшая школа.
4. Телия, В.Н. (1986). Коннотативный аспект семантики номинативных единиц. М.: Наука.
5. Шаховский, В. И. (1989). Национально-культурная специфика эмоций в языке оригинала и ее отражение в языке перевода. Тетради переводчика, № 23, с. 74-83.

УДК 81-114.2

Кінащук А.В., аспірантка
Рівненський державний гуманітарний університет
(Рівне, Україна)

КАТЕГОРІЯ ІРРАЦІОНАЛЬНОСТІ В АСПЕКТІ СИНЕРГЕТИЧНОЇ ПАРАДИГМИ МОВОЗНАВСТВА

До питання вивчення ірраціональних елементів людської свідомості неодноразово зверталися науковці різних часів та напрямів. Категорію ірраціональності по-різному інтерпретували у своїх роботах дослідники